

Андрій Бутенко

аспірант,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна

e-mail: butenkoam@ukr.net

<https://orcid.org/0009-0007-2526-4570>

УЧАСТЬ БІБЛІОТЕК У ПРОТИДІЇ ДЕСТРУКТИВНИМ ВПЛИВАМ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Проведено детальний аналіз ролі та завдань бібліотек у сучасному світі епохи постправди. Визначено основні шляхи протидії поширенню фейкових новин, дезінформації та маніпуляційної інформації, що активно впливає на громадську думку. Виявлено можливості та виклики, з якими стикаються бібліотеки у процесі забезпечення громадської свідомості надійними та перевіреними джерелами інформації. Також розглянуто інноваційні методи використання цифрових технологій для підвищення рівня інформаційної грамотності населення.

Ключові слова: соціальні комунікації, недостовірна інформація, популяризація бібліотек, інформаційно-психологічний вплив, інформаційний простір.

Актуальність. В епоху інформаційного вибуху та постправди бібліотеки стають ключовими постачальниками достовірної інформації, а також мають завдання фільтрації та аналізу даних для формування об'єктивної картини світу. Зростання впливу медіа потребує від бібліотек розширення ролі у формуванні медіаграмотності та розвитку соціальної свідомості користувачів, сприяючи критичному мисленню та аналізу інформації. У сучасних умовах стрімке поширення фейків, дезінформації та маніпуляційної інформації ставить перед бібліотеками завдання активної протидії цим явищам і забезпечення громадської свідомості надійними джерелами. Бібліотеки мають стати платформами для висвітлення соціальних конфліктів та забезпечення конструктивного діалогу в суспільстві, зменшуючи ризик соціального напруження. Участь

бібліотек у протидії деструктивним впливам у сфері соціальних комунікацій стає важливою необхідністю для забезпечення стійкого та інформаційно безпечного розвитку суспільства. Крім того, бібліотеки можуть використовувати інноваційні методи та сучасні цифрові технології для підвищення рівня інформаційної грамотності населення. Це включає організацію навчальних програм, семінарів та воркшопів, спрямованих на розвиток навичок критичного мислення, здатність розпізнавати маніпуляції та фейкову інформацію, а також ефективне використання інформаційних ресурсів. Важливою функцією бібліотек у цьому контексті є надання доступу до якісних та перевірених джерел інформації, що сприяє формуванню освіченого та свідомого суспільства. Зазначене суттєво актуалізує наукові дослідження еволюції бібліотеки як ключового центру збереження достовірних знань, активного учасника соціального життя та інформаційної основи стійкого та гармонійного розвитку суспільства.

Аналіз досліджень і публікацій. Інформаційні ресурси в сучасному світі відіграють значну роль у формуванні громадської думки та водночас є засобом маніпулювання. Під час проведення інформаційних операцій населення зазвичай є об'єктом маніпуляцій, на який спрямована велика кількість дезінформації та фейкових новин. Основні індикатори фейкових новин включають невідоме джерело, маніпулятивний заголовок, емоційне забарвлення тексту та відсутність посилання на першоджерело. Особливо це гостро постає в умовах військових дій, тому важливим є дослідження В. Азарової та ін. щодо стратегічних комунікацій в сучасних умовах [1]. Фейкові новини, що поширюються у віртуальному просторі, націлені на маніпулювання почуттями аудиторії та підлив будь-якого потенціалу для колективних дій. За дослідженнями вченого Болонського університету М. Лавлесса, ця інформація загрожує демократичному процесу, спрямованому на перешкоджання волевиявленню народу [2]. Протягом останніх кількох років дезінформація або фейкові новини різко поширилися на платформах соціальних мереж та в спільнотах, що призвело до серйозних соціальних та політичних наслідків, згідно з дослідженнями Д. Шойфеля та Н. Крауса [3]. Громадяни зазвичай не мають достатніх навичок та інструментів

для ефективного орієнтування в потоці дезінформації у своєму повсякденному житті. Науковці Е. Ходжін та Дж. Кане свої дослідження зосереджують саме на ролі школи та університету, оскільки саме в цьому віці закладається здатність критичного мислення та оцінки інформації [4]. У широкому огляді досліджень, проведених М. Фернандесом і Х. Алані [5], виявлено, що дезінформація призвела до неправильного сприйняття у багатьох сферах, включаючи економіку, охорону здоров'я, зміну клімату, зовнішню політику тощо. Дослідники з різних галузей, такі як В. Кулоліас, Г. Джонатан, М. Фернандес та Д. Сотирхос активно шукають оптимальні підходи до боротьби з цим новим явищем [6]. Незважаючи на те, що багато досліджень зосереджені на середній та вищій освіті, бібліотеки виокремлюються як перспективні місця для надання неформальної освіти щодо боротьби з дезінформацією. Проте небагато є емпіричних доказів успіху бібліотек у цьому напрямі, тому потрібні додаткові дослідження, на зразок проведених науковцем Гарвардського університету К. Сулліваном восени 2018 р. [7], щоб розуміти, як бібліотеки можуть ефективно впливати на боротьбу з дезінформацією. За аналізом В. Пальчук встановлено, що багато досліджень спрямовано на процес інформаційного забруднення стратегічних комунікацій у політичних різновидах публічного дискурсу під час інформаційних кампаній [8]. Ці дослідження шукають концептуальні рішення для протидії негативному інформаційному впливу, спрямованому на створення безладу, підвищення рівня недовіри до державних інституцій, напруження в суспільстві та спотворення діалогу між владою та громадянами. Важливо провести подальші дослідження, щоб з'ясувати, які типи втручань можуть бути впроваджені бібліотеками для досягнення більш широкого успіху.

Метою статті є оцінка ролі бібліотек у протидії поширенню недостовірної інформації та підвищенні рівня інформаційної грамотності серед громадськості. Для досягнення поставленої мети треба виконати такі завдання: провести аналіз та порівняння різних підходів до боротьби з дезінформацією, виокремити накопичений досвід бібліотек щодо використання сучасних методів та інструментів для ідентифікації фейкових новин, навчання користувачів критичному мисленню та надання доступу до надійних джерел

інформації, визначити роль бібліотек у формуванні об'єктивної картини світу і забезпеченні громадян необхідними навичками для аналізу та оцінки інформації.

Виклад основного матеріалу. Уявлення про бібліотеки як демократичні інституції виникло на початку ХХ ст., коли такі лідери, як М. Дьюї та Ч. Каттер, відстоювали ідею відкритості бібліотек для всіх. Вони наголошували на необхідності надання доступу до інформації незалежно від соціального статусу чи рівня освіти. Це бачення базувалося на переконанні, що бібліотеки можуть сприяти демократизації знань, забезпечуючи доступ до інформації, яка допоможе людям приймати обґрунтовані рішення щодо свого життя та навколишнього світу. Бібліотеки ставали інструментом, який робив знання доступними для всіх, підтримуючи принципи рівності та інформованості в суспільстві [9].

Особливо яскраво це проявилось у сучасну епоху інформаційного вибуху та постправди. На жаль, традиційні уявлення про роль бібліотек, інформацію та демократію застаріли. Схильність людей до помилкових переконань та їх стійкість, незважаючи на коригуючу інформацію, є результатом багатьох факторів, включаючи еволюціонуючу медіаекосистему та психосоціальні процеси, які є предметом тривалих емпіричних досліджень. Оскільки це не тільки про дефіцит інформації чи знань, тому немає простих антидотів проти фейкових новин [10]. Сучасні дослідники соціальних комунікацій звертають увагу на комплексний характер проблеми, яка потребує комплексного підходу і відповідних рішень, що охоплюють весь спектр процесу інформаційного обміну від створення повідомлення до його отримання. З огляду на зазначене, саме бібліотеки як спеціалізовані установи здатні забезпечувати комплексний і фаховий супровід комунікацій за умов відповідного коригування підходів до організації бібліотечної діяльності.

Зокрема, дослідники Дж. Янг, К. Бойд та інші у своїй праці «Роль бібліотек у програмуванні дезінформації: програма досліджень» стверджують, що бібліотеки є важливою «інфраструктурою знань», яка полегшує доступ до інформації, соціальну взаємодію та публічні дебати. Їхня дослідницька програма базується на аналізі інтерв'ю та дискусій на семінарах зі співробітниками публічної бібліотеки

штату Вашингтон. Цей аналіз виявляє три ключові напрями, в яких академічні партнери можуть підтримувати публічні бібліотеки. Перший напрям полягає у розробці ефективних програм для бібліотек, які сприятимуть поширенню правдивої інформації. Другий напрям включає створення інструментів для оновлення знань бібліотекарів щодо актуальної дезінформації та методів її виявлення. Третій напрям стосується втручання у політичні та економічні контексти, які обмежують свободу бібліотекарів обговорювати спірні теми, що є важливим для підтримки демократичних процесів [11]. Таким чином, робота Дж. Янга та К. Бойда підкреслює необхідність комплексного підходу до підтримки бібліотек у боротьбі з дезінформацією, що включає як освітні, так і політичні заходи.

Крім наукових поглядів, існує велика кількість досліджень, які показують, як публічні бібліотеки сприймаються широкою громадськістю. Наприклад, дослідження, проведене Pew Research Center, виявило, що більшість американців вважають бібліотеки важливими для забезпечення вільного доступу до інформації та сприяння грамотності. Також було відзначено, що бібліотеки відіграють ключову роль у просуванні соціальної справедливості та залученні громади. Б. Алварес описує свій власний досвід зіткнення з фейковими новинами під час виборів у 2016 р. у США. Вона пояснює, що проблема фейкових новин не обмежується лише виборами, а є важливим питанням інформаційної та медіаграмотності. Б. Алварес наголошує, що бібліотекарі можуть допомогти користувачам навчитися розрізняти факти від вигадок, оскільки доступ до інтернету не завжди забезпечує отримання достовірної інформації [12]. Це підкреслює важливість бібліотек у навчанні користувачів навичок критичного мислення та перевірки джерел. Такі зусилля сприяють кращому розумінню сучасних інформаційних викликів та підвищують здатність громадян приймати обґрунтовані рішення. Бібліотеки стають важливим інструментом у боротьбі з дезінформацією та підтримці освіченого суспільства, що здатне розпізнавати правдиву інформацію та протистояти маніпуляціям.

Оскільки обізнаність про дезінформацію, яка часто поширюється через соціальні медіа, продовжує зростати, багато бібліотечних практиків та організацій виступають за ключову роль бібліотек

в освіті громадськості щодо цієї проблеми. Журналіст М. Бенкс у статті «Боротьба з фейковими новинами» стверджує, що бібліотекарі завжди боролися з дезінформацією, інформуючи громадськість, передаючи навички інформаційної та медіаграмотності та куруючи джерелами інформації. Він підкреслює, що бібліотеки мають унікальні можливості для навчання користувачів критично мислити, перевіряти факти та оцінювати достовірність інформації. Завдяки доступу до різноманітних ресурсів та професійній підготовці бібліотекарів бібліотеки можуть ефективно протидіяти поширенню неправдивої інформації, підвищуючи рівень інформованості та грамотності серед населення [13]. Отже, в умовах значного масштабування дезінформаційного тиску і широкого використання маніпулятивних технологій роль бібліотеки як фахового провідника в інформаційному просторі істотно зростає і доповнюється функцією організації медіаосвіти населення.

Учений Гарвардського університету М. Салліван у своїх дослідженнях аналізує реакцію бібліотечно-інформаційної науки на проблеми фейкових новин і дезінформації під час президентських виборів у США 2016 р. Він стверджує, що бібліотекарі можуть і повинні оновити існуючі підходи для протидії новим формам дезінформації. М. Салліван підкреслює важливість адаптації бібліотечних стратегій до сучасних викликів, що включає впровадження нових методів перевірки фактів, навчання користувачів критичного мислення та активної участі у формуванні інформаційної грамотності. Це сприятиме більш ефективному протистоянню дезінформації у суспільстві [14].

Проте все ще існують серйозні прогалини в розумінні того, як бібліотеки можуть перетворити цей потенціал на ефективну освіту суспільства щодо дезінформації. М. Салліван обговорює роль бібліотек у боротьбі з дезінформацією, зосереджуючись на рівні довіри до бібліотек як інституцій. Його дослідження базуються на експерименті, який перевіряє, чи можуть бібліотеки використовувати свою довіру для протидії дезінформації в Інтернеті, використовуючи приклад неправильного уявлення про вакцину проти грипу. Дослідження показує, що неправильне уявлення можна зменшити, але не завдяки бібліотекам. Наступний невдалий експе-

римент вказує на те, що ефективність корекції залежить від сезону. Автор робить висновок, що бібліотеки можуть сприяти боротьбі з дезінформацією, але не обов'язково завдяки довірі до них. Пропонується розробляти та тестувати майбутні бібліотечні ініціативи у ширшій програмі досліджень дезінформації. Це включає в себе нові методи перевірки фактів, освітні програми для користувачів та співпрацю з іншими інституціями для створення комплексного підходу до боротьби з дезінформацією [7]. Таким чином бібліотеки можуть стати важливим елементом у цій боротьбі, але для цього необхідно продовжувати дослідження та розвивати нові стратегії, які враховують сучасні виклики інформаційного суспільства.

Багато тверджень, які стосуються бібліотечної та інформаційної науки, можна перевірити, наприклад те, що надійність бібліотек робить їх ефективнішими або що бібліотечні програми медіаграмотності позитивно впливають на оцінку джерел, але ці твердження не були достатньо досліджені або оцінені всередині галузі. Тому М. Салліван вказує на те, що бібліотеки часто використовують традиційні підходи до програмування, які можуть бути неефективними у боротьбі з дезінформацією. Він також зауважує, що бібліотеки можуть занадто сильно концентруватися на навчанні інформаційної грамотності, обмежуючи свої можливості в інших аспектах[15]. Як бачимо, адаптація до мінливого онлайн-середовища також становить виклик, оскільки бібліотекам часто не вдається надати достатньо актуальної та надійної інформації. Крім того, важливо враховувати унікальні психологічні аспекти, які сприяють поширенню дезінформації, що може потребувати нових стратегій і підходів у роботі бібліотек.

Щоб навчитися виявляти фейкові новини, бібліотечному працівнику важливо вивчати причини і мотиви їх поширення, такі як дії зловмисників, політичні або фінансові стимули та алгоритми соціальних медіа. До того ж необхідно бути обізнаним про наслідки фейкових новин, такі як втрата довіри до медіа, ускладнення політичних дискусій та потенціал до розпалювання насильства. У дослідників є різні підходи до вивчення фейкових новин. Багато експертів досліджують відсотки прозорості новин, тоді як інші вивчають, як створюються неправдиві новини. Багато досліджень

безпосередньо вивчають шляхи поширення фейкових новин, тоді як інші досліджують надійність джерел.

Існує чотири основні підходи до виявлення фейкових новин [16]. У двох підходах фейкові новини вивчаються під час їхнього створення, на основі знань та стилю, і у двох підходах фейкові новини вивчаються після їхнього поширення, на основі джерел.

Учені Сіракузького університету США Ш. Жоу та Р. Зафарані пропонують досліджувати фейки на основі знань, стилю, поширення та на основі джерела. Дослідження на основі знань, також відомі як перевірка фактів, передбачають збір необробленої інформації з відкритих джерел для створення бази знань. Однак ці дані потребують додаткової обробки для вирішення таких проблем, як надмірність, недійсність, конфлікти, ненадійність та неповнота. Для забезпечення точності фактів необхідно провести п'ять перевірок: розрізнення сутностей, хронометраж, оцінку узгодженості, оцінку повноти та оцінку точності. Розрізнення сутностей використовується для зв'язування записів схожих фактів, тоді як хронометраж допомагає виміряти часову достовірність фактів. Оцінка узгодженості гарантує, що факти не суперечать один одному, оцінка повноти забезпечує врахування всіх фактів, а оцінка точності підтверджує їх правильність [16]. Виконання цих п'яти перевірок дає змогу ефективно очистити дані, і підходи, засновані на знаннях, можуть бути успішно реалізовані.

Дослідження на основі стилю – це оцінка того, чи новина має на меті ввести громадськість в оману. Підхід, заснований на стилях, аналізує манеру написання новин. Фейкові новини можна відрізнити від правдивих, визначивши стилі на основі певних кількісних характеристик. Ідентифікація фейкових новин здійснюється за допомогою теорій, шаблонів і стратегій. Відмінності між текстом і зображеннями також дають змогу виявити фейкові новини. Шаблони тексту фейкових новин зазвичай характеризуються неформальністю, різноманітністю, суб'єктивністю та надихаючою мовою. Підроблені зображення часто мають високу чіткість і узгодженість, але низьку різноманітність через відсутність балів кластеризації. Дослідження, засновані на поширенні, прагнуть зрозуміти, як правдива інформація поширюється в мережах, де аномальні новини сприймаються

як фейкові. Це дослідження зосереджується на тому, як користувачі беруть участь у поширенні фейкових новин [16].

Дослідження на основі джерел встановлюють надійність тих, хто створює і поширює новини. Цей аналіз може проводитися на основі новин та соціальної інформації. Надійність джерела можна оцінити, спостерігаючи за роллю автора і видавця новин. Зловмисні користувачі соціальних мереж можуть ініціювати та поширювати новини як всередині своїх мереж, так і за їх межами. Інші користувачі можуть пересилати або ділитися вигаданими новинами без перевірки. Дослідження, засновані на джерелах, стосуються того, як користувачі взаємодіють із фейковими новинами та яку роль вони відіграють у створенні цих новин, публікації та поширенні в медіа [16].

Отже, шляхом розвитку бібліотечних установ як сучасних центрів інформації можна значно підвищити ефективність використання спеціальної інформації для протидії негативним інформаційним впливам. Для цього бібліотекам слід удосконалювати свою стратегію комплектування інформаційними ресурсами, враховуючи поточні вимоги та потреби користувачів. Важливо забезпечити різноманітність джерел інформації, включаючи як традиційні друковані видання, так і електронні ресурси, що дасть можливість користувачам мати доступ до найбільш актуальних даних.

Крім того, важливо вдосконалювати форми інформування потенційних користувачів про наявні ресурси. Це може включати створення електронних каталогів, які дають змогу швидко і зручно знайти необхідну інформацію. Публікація тематичних реферативних матеріалів може стати ефективним способом залучення уваги до конкретних проблем та їх вирішення. Організація власних інформаційно-аналітичних та наукових заходів, таких як семінари, конференції та воркшопи, сприятиме підвищенню обізнаності користувачів про нові тенденції та наукові досягнення.

Удосконалення інформаційної грамотності користувачів також є важливим аспектом. Бібліотеки можуть проводити навчальні курси та тренінги з інформаційної грамотності, що допоможе користувачам краще орієнтуватися в інформаційному просторі та критично оцінювати отриману інформацію. Таким чином, біблі-

отеки зможуть ефективно протидіяти негативним інформаційним впливам та сприяти розвитку інформаційного суспільства.

Висновки. Незважаючи на зменшену увагу до бібліотек, саме вони можуть відіграти ключову роль на новому етапі розвитку інформаційного суспільства. Бібліотеки, активно зміцнюючи свою технічну та технологічну базу, можуть стати не лише сучасними інформаційними центрами, а й важливими джерелами якісної електронної інформації. Вони здатні забезпечити доступ до достовірних джерел інформації, що є надзвичайно важливим в умовах поширення фейкових новин та дезінформації.

Сучасні бібліотечно-інформаційні центри можуть удосконалювати соціально значущі ресурси інтернету в глобальному інформаційному просторі, включаючи соціальні мережі та різні інтернет-платформи. Їхня діяльність може бути спрямована на ефективне використання внутрішніх ресурсів для національного розвитку. Зокрема, бібліотеки можуть підтримувати розвиток цифрової грамотності серед населення, надаючи консультації та навчальні матеріали з питань безпечного та ефективного використання інтернету.

Крім того, бібліотеки можуть організовувати спеціалізовані тренінги та семінари для різних груп користувачів, включаючи школярів, студентів, науковців та представників бізнесу. Це сприятиме підвищенню рівня інформаційної культури та компетентності населення, що є важливим чинником у боротьбі з інформаційними загрозами. Упровадження нових технологій, таких як штучний інтелект та аналітика великих даних, може допомогти бібліотекам надавати більш персоналізовані та точні інформаційні послуги.

Бібліотеки також можуть співпрацювати з іншими установами, такими як школи, університети, науково-дослідні центри та громадські організації, для створення спільних інформаційних проєктів. Це дасть змогу об'єднати ресурси та зусилля для досягнення спільних цілей, таких як розвиток науки, освіти та культури. Таким чином, бібліотеки можуть відіграти важливу роль у зміцненні інформаційного потенціалу суспільства та сприяти його сталому розвитку. На завершення варто підкреслити, що бібліотеки, адаптуючись до сучасних викликів та активно впроваджуючи новітні технології, можуть стати невід'ємною частиною інформаційного середовища,

що сприятиме підвищенню рівня обізнаності та інформаційної грамотності суспільства. З огляду на важливість порушеної проблеми перспективним напрямом досліджень є аналіз специфіки комунікаційного середовища епохи постправди.

Список бібліографічних посилань

1. Рекомендації та кращі кейси реалізації стратегічних комунікацій в умовах війни: практичний довідник / В. Азарова та ін.; за заг. ред. Л. Компанцевої. Київ : 7 БЦ, 2023. 232 с. URL: https://nasbu.edu.ua/uploads/n_526_52833748.pdf (дата звернення 12.07.2024).
2. Loveless M. Information and democracy: fake news as an emotional weapon. *Democracy and fake news*. 2020. Pp. 64-76. <https://doi.org/10.4324/9781003037385-7>
3. Scheufele D. A., Krause N. M. Science audiences, misinformation, and fake news. *Proceedings of the National Academy of Sciences*. 2019. Vol. 116 (16). Pp. 7662-7669. <https://doi.org/10.1073/pnas.1805871115>
4. Hodgin E., Kahne J. Misinformation in the information age: What teachers can do to support students. *Social Education*. 2018. Vol. 82 (4). Pp. 208-212. URL: https://www.researchgate.net/publication/341763454_Misinformation_in_the_Information_Age_What_Teachers_Can_Do_to_Support_Students (Last accessed: 15.07.2024).
5. Fernandez M., Alani H. Online misinformation: Challenges and future directions. *In Companion Proceedings of the Web Conference*. 2018. Pp. 595-602. <https://doi.org/10.1145/3184558.3188730>
6. Koulolias V., Jonathan G. M., Fernandez M., Sotirchos D. Combating Misinformation: An ecosystem in co-creation. *Retrieved from OECD*. 2018. URL: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1208770/FULLTEXT01.pdf> (Last accessed: 15.07.2024).
7. Sullivan M. C. Leveraging library trust to combat misinformation on social media. *Library & Information Science Research*. 2019. Vol. 41(1). Pp. 2-10. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2019.02.004>
8. Пальчук В. Особливості протидії негативним інформаційним впливам. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2022. Вип. 64. С. 469–483. <https://doi.org/10.15407/np.64.469>
9. Stover M., Jefferson C., Santos I. Innovation and creativity: A new

facet of the traditional mission for university libraries. *In supporting entrepreneurship and innovation*. 2019. Vol. 40. Pp. 135-151. <https://doi.org/10.1108/S0732-067120190000040006>

10. Lor P. J. Democracy, information, and libraries in a time of post-truth discourse. *Library Management*. 2018. Vol. 39, no. 5. Pp. 307-321. <https://doi.org/10.1108/lm-06-2017-0061>

11. The role of libraries in misinformation programming: A research agenda / J. C. Young et al. *Journal of librarianship and information science*. 2021. Vol. 53 (4). Pp. 539-550. <https://doi.org/10.1177/096100620966650>

12. Alvarez B. FEATURE: Public libraries in the age of fake news. *Public libraries online*. 2017. URL: <https://publiclibrariesonline.org/2017/01/feature-public-libraries-in-the-age-of-fake-news/> (Last accessed: 17.07.2024).

13 Banks M. Fighting fake news. *American libraries*. 2017. Vol. 48 (3-4). Pp.18-21. URL: <https://americanlibrariesmagazine.org/2016/12/27/fighting-fake-news/> (Last accessed: 12.07.2024).

14. Sullivan M. Libraries and fake news: What's the problem? What's the plan? *Communications in information literacy*. 2019. Vol. 13, no. 1. <https://doi.org/10.15760/comminfolit.2019.13.1.7>

15. Sullivan M. Why librarians can't fight fake news. *Journal of librarianship and information science*. 2018. Vol. 51, no. 4. Pp. 1146-1156. <https://doi.org/10.1177/0961000618764258>

16. Zhou X., Zafarani R. Fake news: A survey of research, detection methods, and opportunities. *ACM Journals*. 2018. URL: <https://arxiv.org/abs/1812.00315> (Last accessed: 12.07.2024).

References

1. Azarova, V. et al. (2023). Rekomendatsii ta krashchi keisy realizatsii stratehichnykh komunikatsii v umovakh viiny: praktychnyi dovidnyk [Recommendations and best cases of implementation of strategic communications in wartime: a practical guide]. (L. Kompantseva, Ed). Kyiv: 7 BTs [in Ukrainian]. Retrieved from https://nasbu.edu.ua/uploads/n_526_52833748.pdf (Last accessed: 12.07.2024).

2. Loveless, M. (2020). Information and Democracy: Fake News as an Emotional Weapon. *Democracy and Fake News*, 64-76.

Retrieved from <https://www.taylorfrancis.com/chapters/oa-edit/10.4324/9781003037385-7/information-democracy-matthew-loveless>

3. Scheufele, D. A., & Krause, N. M. (2019). Science audiences, misinformation, and fake news. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(16), 7662-7669. <https://doi.org/10.1073/pnas.1805871115>

4. Hodgin, E., & Kahne, J. (2018). Misinformation in the information age: What teachers can do to support students. *Social Education*, 82(4), 208-212. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/341763454_Misinformation_in_the_Information_Age_What_Teachers_Can_Do_to_Support_Students (Last accessed: 15.07.2024)

5. Fernandez, M., & Alani, H. (2018). Online misinformation: Challenges and future directions. In *Companion Proceedings of the Web Conference*, 595-602. Retrieved from <https://oro.open.ac.uk/53734/1/sample-sigconf.pdf>

6. Koulolias, V., Jonathan, G. M., Fernande, M., & Sotirchos, D. (2018). Combating Misinformation: An ecosystem in co-creation. Retrieved from *OECD*. Retrieved from <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1208770/FULLTEXT01.pdf> (Last accessed: 15.07.2024)

7. Sullivan, M. C. (2019). Leveraging library trust to combat misinformation on social media. *Library & Information Science Research*, 41(1), 2-10. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2019.02.004>

8. Palchuk, V. (2022). Osoblyvosti protydyi nehatyvnyh informatsiynym vplyvam [Peculiarities of counteracting negative informational influences]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 64, 469-483 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.64.469>

9. Stover, M., Jefferson, C., & Santos, I. (2019). Innovation and Creativity: A New Facet of the Traditional Mission for University Libraries. In *Supporting Entrepreneurship and Innovation*, 40, 135-151. <https://doi.org/10.1108/S0732-067120190000040006>

10. Lor, P. J. (2018). Democracy, information, and libraries in a time of post-truth discourse. *Library Management*, 39(5), 307-321. <https://doi.org/10.1108/lm-06-2017-0061>

11. Young, J. C., Boyd, B., Yefimova, K., Wedlake, S., Coward, C., & Hapel, R. (2021). The role of libraries in misinformation programming:

A research agenda. *Journal of Librarianship and Information Science*, 53(4), 539-550. <https://doi.org/10.1177/0961000620966650>

12. Alvarez, B. (2017). FEATURE: Public libraries in the age of fake news. Public libraries online. Retrieved from <https://publiclibrariesonline.org/2017/01/feature-public-libraries-in-the-age-of-fake-news> (Last accessed: 17.07.2024)

13. Banks, M. (2017). Fighting fake news. *American libraries*, 48 (3-4), 18-21. Retrieved from <https://americanlibrariesmagazine.org/2016/12/27/fighting-fake-news/> (Last accessed: 12.07.2024)

14. Sullivan, M. (2019). Libraries and Fake News: What's the Problem? What's the Plan? *Communications in Information Literacy*, 13(1). <https://doi.org/10.15760/comminfolit.2019.13.1.7>

15. Sullivan, M. (2018). Why librarians can't fight fake news. *Journal of Librarianship and Information Science*, 51(4), 1146-1156. <https://doi.org/10.1177/0961000618764258>

16. Zhou, X., & Zafarani, R. (2018). Fake news: A survey of research, detection methods, and opportunities. *ACM Journals*. Retrieved from <https://arxiv.org/abs/1812.00315> (Last accessed: 12.07.2024)

Стаття надійшла до редакції 12.08.2024.

Andrii Butenko,

Postgraduate,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskyi Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: butenkoam@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-2526-4570>

Libraries in Combating Destructive Influences in the Social Communications Sphere

The article provides an in-depth analysis of the function libraries perform in countering misinformation and enhancing public information literacy. Libraries are essential institutions called to preserve, disseminate knowledge, and foster critical thinking among the public. One of the significant challenges they face today is the rapid spread of fake news, misinformation, and manipulative content that can shape and distort public opinion.

This research explores how libraries can leverage modern tools and methods to detect and combat fake news, as well as to develop users' critical

thinking skills and media literacy. The focus is on how libraries can help shape an objective worldview by empowering citizens with the skills required to be able to analyze and evaluate the credibility of information they encounter.

The article reviews international studies, highlighting best practices and successful strategies used by libraries worldwide to combat misinformation and promote information literacy. These strategies include information literacy programs, seminars, workshops, and collaboration with media to provide the public with accurate information.

Key strategies involve turning libraries into hubs of critical thinking, where users can access verified sources and learn how to distinguish factual content from false or misleading information. The research also examines the opportunities and challenges libraries encounter in maintaining public access to reliable information. Among the challenges identified is the need for libraries to continuously adapt to rapid changes in the media landscape and technology, which requires updating collections, improving methods, and enhancing access to modern digital resources. The article further delves into various approaches to studying fake news based on its content, style, method of dissemination, and origin.

Keywords: social communications, unreliable information, popularization of libraries, information and psychological influence, information space.